

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
(ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΤΗ Β ΓΕΛ)
Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2023

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Δημογραφικό – ελληνική οικονομία, πού οδεύουμε;

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα, αν όχι το σοβαρότερο, που βρίσκεται προ των πυλών της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, αποτελεί η δημογραφική συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Αν και διαχρονικά το δημογραφικό ζήτημα δημιουργούσε αρνητικές συνέπειες στην ελληνική κοινωνία και οικονομία, υπήρξαν και περίοδοι κατά τις οποίες τα δημογραφικά στοιχεία ήταν ως ένα βαθμό ενθαρρυντικά. Τα τελευταία 65 έτη ο συνολικός πληθυσμός της χώρας παρουσίασε αύξηση κατά 45% περίπου. **Όμως** αυτήν την περίοδο οι Έλληνες με ηλικία άνω των 65 ετών τετραπλασιάστηκαν και όσοι ήταν πάνω από 85 χρόνων περίπου δεκαπλασιάστηκαν! Η σταδιακή γήρανση του πληθυσμού και οι διαρκώς μειωμένες γεννήσεις, κυρίως στα χρόνια των μνημονίων (από το 2010 έως σήμερα), έχουν προκαλέσει έντονο προβληματισμό σε όσους ασχολούνται επισταμένα και επιστημονικά με το θέμα. Το δημογραφικό, όπως έχει επικρατήσει να ονομάζεται, δεν είναι πρόβλημα μεμονωμένων περιοχών ή πόλεων της Ελλάδας, βόρειας ή νότιας Ελλάδας, συγκεκριμένων περιφερειών, κέντρου ή επαρχίας. Αφορά ολόκληρη τη χώρα και επηρεάζει το οικονομικό μέλλον της. Μειωμένος πληθυσμός μεταφράζεται σε λιγότερους νέους ανθρώπους, που σημαίνει λιγότεροι εργαζόμενοι, λιγότερα εργατικά χέρια, άρα και περιορισμένη παραγωγή και παραγωγική ικανότητα.

Μία επιπρόσθετη παράμετρος του δημογραφικού σχετίζεται με το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό σύστημα κάθε οργανωμένου κράτους. **Ειδικότερα**, όσο μειώνεται ο συνολικός αριθμός των πολιτών μιας χώρας, τόσο περιορίζεται η ικανότητα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της να απασχοληθεί πλήρως ή έστω μερικώς και να συμβάλει στο ασφαλιστικό σύστημα με τις ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει κάθε μήνα απασχόλησης. Έμμεσο επακόλουθο του δημογραφικού είναι η προβληματική βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος και η δυσχερής αποπληρωμή των συντάξεων. Καθώς αυξάνεται ο αριθμός των συνταξιούχων σε μια κοινωνία και μειώνονται οι απασχολούμενοι, αυξάνονται οι αιτήσεις για συνταξιοδότηση, οι οποίες για να διεκπεραιωθούν αποτελεσματικά, πρέπει να

υπάρχουν τα επαρκή χρηματικά διαθέσιμα για να εξασφαλίζονται οι σχετικοί μηνιαίοι πόροι.

Σε κρατικό και διοικητικό επίπεδο το δημογραφικό ζήτημα δημιουργεί μεγάλες αντιθέσεις και αγεφύρωτες διαφορές μεταξύ κέντρου και περιφέρειας. Συντελεί στη μείωση του πληθυσμού σε όλη την επικράτεια, αλλά οι επιπτώσεις του γίνονται περισσότερο αντιληπτές στην περιφέρεια, στην οποία λόγω και της εσωτερικής μετανάστευσης απομένουν ολοένα και λιγότεροι νέοι και νέες, αφού επιλέγουν κάποιο αστικό κέντρο για τις σπουδές τους και για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η εθνική, όμως, διάσταση του δημογραφικού συνιστά την πιο αρνητική, κατά τη γνώμη μου, συνέπειά του στη σύγχρονη Ελλάδα. Ο γενικός πληθυσμός, με βάση τις απογραφές που διενεργούνται, αυξάνεται με πολύ επιβραδυνόμενο ρυθμό και οι ειδικοί επί του θέματος κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις μελλοντικές πληθυσμιακές εξελίξεις στη χώρα μας. Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού, δυστυχώς, βαίνει μειούμενος και πλέον βρίσκεται στο $-0,10\%$, ενώ ο ρυθμός γεννήσεων κυμαίνεται στις 8,4 γεννήσεις ανά 1.000 άτομα και ο ρυθμός θανάτων στους 11,3 θανάτους ανά 1.000 άτομα. Η διαφορά μεταξύ των δύο τελευταίων ρυθμών κρίνεται μεγάλη και αυτό διαμορφώνει μια ανησυχητική κατάσταση που θα ταλανίσει τους κυβερνώντες και τις πολιτικές ηγεσίες. Τέλος, ο συνολικός ρυθμός γονιμότητας αντιστοιχεί σε 1,43 παιδιά ανά γυναίκα, που είναι από τους χαμηλότερους διεθνώς.

Με τα προαναφερθέντα δεν έχω καμία πρόθεση να κινδυνολογήσω. Όμως έχω σκοπό να προβληματίσω τους αρμόδιους φορείς και όσους εμπλέκονται σε αυτά τα κρίσιμα ζητήματα, ώστε να ληφθούν έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα, πριν να είναι πολύ αργά...

Ο κ. Γιώργος Κωνσταντινίδης είναι οικονομολόγος, διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Hotel Mama: Γιατί οι νέοι στην Ελλάδα μένουν στο οικογενειακό τους σπίτι μέχρι τα 30;

«Μετά τα 30 τους χρόνια πολλοί νέοι και νέες σε όλη την Ευρώπη εξακολουθούν να μένουν με τους γονείς τους και αυτό δεν είναι ασυνήθιστο σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες.», γράφει η γερμανική εφημερίδα SZ. Αυτό φαίνεται και από τα στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα η Eurostat.

Στη Γερμανία, οι νέοι και οι νέες εγκαταλείπουν συνήθως το σπίτι των γονέων τους κατά μέσο όρο σε ηλικία 23,7 ετών -πολύ νωρίς σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στην υπόλοιπη Ευρώπη, κατά μέσο όρο, οι νέοι φεύγουν από το «Hotel Mama» για να μείνουν στο δικό τους διαμέρισμα όταν είναι 26 ετών. Το ρεκόρ παραμονής στο Hotel Mama έχουν οι νέοι Κροάτες που μένουν με τους γονείς τους σχεδόν ως τα 32 χρόνια τους. Η Σλοβακία, η Μάλτα και η Ιταλία ακολουθούν πολύ κοντά. Στην Ισπανία, αλλά και στην Ελλάδα οι νέοι άνθρωποι μένουν στο οικογενειακό τους σπίτι έως τα 30 τους χρόνια, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΕ.

Μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο καθηγητής και πρόεδρος του τμήματος Κοινωνιολογίας στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ιωάννης Ζαϊμάκης, επισημαίνει ότι πρόκειται «για ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα, το οποίο θεωρώ ότι συνδέεται με τέσσερις παράγοντες, οι οποίοι μεταξύ τους αλληλοεξαρτώνται. Ο πρώτος είναι οι οικονομικές δυσκολίες που συναντούν οι νέοι,

η επιβίωση των οποίων σε σημαντικό βαθμό εξαρτάται από τους γονείς τους. Δηλαδή, νέοι με ελάχιστο ή χωρίς εισόδημα εξακολουθούν να έχουν οικονομική εξάρτηση από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Ο δεύτερος παράγοντας είναι η αδυναμία ένταξής τους σε μια απαιτητική αγορά εργασίας που συνδέεται με πολλούς παράγοντες, όπως πολιτικές λιτότητας, με το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον που υπάρχει αυτήν την περίοδο ακόμη και με το είδος των εργασιών που ενδεχομένως δεν συμβαδίζουν με τις πραγματικές ανάγκες των νέων. Ο τρίτος παράγοντας αφορά στο γεγονός ότι πολλοί από τους νέους που εργάζονται βρίσκονται σε ευέλικτες μορφές απασχόλησης με χαμηλό μισθό σε συνθήκες διαρκούς επισφάλειας. Γι' αυτούς λοιπόν το οικογενειακό περιβάλλον είναι ένα καταφύγιο ασφάλειας. Και τέλος, ο τέταρτος παράγοντας είναι πιο πολύ πολιτισμικός, καθώς συνδέεται με το κλίμα, το πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής που νέοι με ματαιωμένες προσδοκίες βιώνουν μια αίσθηση γενικής ανασφάλειας στην κοινωνική ζωή κι αυτό τους οδηγεί σε αμυντικές στάσεις. Δεν είναι έτοιμοι να πάρουν ρίσκο και το οικογενειακό περιβάλλον τους δημιουργεί ένα πρόσκαιρο καταφύγιο. Αυτός είναι ένας ανησυχητικός παράγοντας, καθώς οι άλλοι είναι πιο προφανείς, που πρέπει να μας απασχολήσει».

Πηγή: <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/4918449/hotel-mama-giati-oι-neoi-stin-ellada-menoyn-sto-oikogeneiako-toys-spiti-mechri-ta-30>

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ξεπροβόδισμα

—Αγάπη μου, ήσουν παιδί· παιδί μου, είσαι άντρας τώρα σύρε, ακριβέ μου, στο καλό, μη σε προφτάσει η μπόρα.

—Μάνα μου, κοίτα, ενύχτωσε· πώς να κινησω; Βρέχει· μάνα, μια θλίψη με κρατεί και μια τρομάρα μ' έχει.

—Παιδί μου, όλοι θα φύγουνε· κι αν μείνεις τελευταίος σύρε· και πάντα να 'σαι ορθός και πάντα να 'σαι ωραίος.

—Μάνα, ο χειμώνας ρυάζεται κι η νύχτα αγκομαχάει· με δένει, μάνα, μια ντροπή, κι ένας καημός με πάει.

—Βλέπε, παιδί μου, πάντα ομπρός. Το χτες μη σε πικραίνει. Τώρα η ζωή σαν άλογο στην πόρτα σε προσμένει.

—Μάνα, οι ανέμοι ρίξανε του δρόμου το πλατάνι· με τρώει, μανούλα, η θύμηση, κι ο πόνος με δαγκάνει.

—Παιδί μου, όλοι θα φύγουνε· κι αν μείνεις τελευταίος σύρε· και πάντα να 'σαι ορθός και πάντα να 'σαι ωραίος.

—Μάνα μου, κοίτα, ενύχτωσε· πώς να κινησω; βρέχει· μάνα, μια θλίψη με κρατεί και μια τρομάρα μ' έχει

Κ Καρυωτάκης

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

A. Να αποδώσετε περιληπτικά τους παράγοντες που, σύμφωνα με τον καθηγητή Ιωάννη Ζαϊμάκη (**Κείμενο 2**), ευθύνονται για τη μακροχρόνια παραμονή των νέων στην οικογενειακή εστία. **(60 – 70 λέξεις)**

(Μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα **Κείμενα 1 και 2**, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό ή Λάθος**.

Κείμενο 1

1. Το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα απασχολεί αποκλειστικά τις πόλεις της επαρχίας.
2. Το ασφαλιστικό σύστημα πλήττεται από τη δημογραφική κρίση.
3. Σήμερα στην Ελλάδα ο αριθμός των γεννήσεων είναι αντιστρόφως ανάλογος του αριθμού των θανάτων.

Κείμενο 2

4. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ, στην Ελλάδα οι νέοι εγκαταλείπουν το οικογενειακό τους σπίτι νωρίτερα σε σχέση με τη Γερμανία.
5. Οι ελαστικές σχέσεις εργασίας δεν αποτελούν αιτία της μακροχρόνιας εξάρτησης των νέων από το οικογενειακό σπίτι.

(Μονάδες 10)

B2. Να σχολιάσετε τον τίτλο του **Κειμένου 1** ως προς τη σχέση του με το περιεχόμενο του κειμένου (μονάδες 5) και το επικοινωνιακό του αποτέλεσμα. (μονάδες 5)

(Μονάδες 10)

B3α. Στο **Κείμενο 1** η συνοχή εξασφαλίζεται με τις εξής διαρθρωτικές λέξεις: **Αν και, Όμως, Ειδικότερα, ώστε**. Να εξηγήσετε τι δηλώνουν οι παραπάνω λέξεις (μονάδες 4) και να τις αντικαταστήσετε με άλλες ισοδύναμες λέξεις ή φράσεις που να δηλώνουν την ίδια νοηματική σχέση. (μονάδες 4).

(Μονάδες 8)

B3β. Ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα στην τρίτη παράγραφο του **Κειμένου 2** («Μιλώντας.....να μας απασχολήσει») και πώς ο τρόπος με τον οποίον επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί αυτήν την πρόθεση;

(Μονάδες 7)

ΘΕΜΑ Γ

Γ. Στο **Κείμενο 3** η μάνα προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες του παιδιού της συμβουλευοντάς το. Αξιοποιώντας **τρεις (3)** κειμενικούς δείκτες να παρουσιάσετε τις παραινέσεις της. Εσείς, προσωπικά, πόσο βοηθητικές αξιολογείτε τις συμβουλές αυτές στην εξέλιξη της προσωπικότητας του παιδιού; **(150-200 λέξεις)**

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Δ. Με αφορμή τη σύσταση του νέου Υπουργείου Οικογένειας και Κοινωνικής Συνοχής, συμμετέχετε σε μια διαδικτυακή ημερίδα με θέμα «Υπογεννητικότητα και δημογραφική κρίση». Στο πλαίσιο αυτής αναλαμβάνετε να κάνετε μια εισήγηση **(350-400 λέξεις)** αναφορικά με:

- α) τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι να ανεξαρτητοποιηθούν από την οικογενειακή εστία με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των γεννήσεων(υπογεννητικότητα).
- β) τις συνέπειες της υπογεννητικότητας σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Να αξιοποιήσετε δημιουργικά τις ιδέες που διατυπώνονται στα κείμενα αναφοράς

(Μονάδες 30)

Να έχετε μεγάλη επιτυχία!!